

Innspill til forslag til statsbudsjett 2027

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som jobber med folkehelse, forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser, Kap. 760, post 63.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er glade for at regjeringen foreslår en økt tilsagnsramme på 4 064 mill. kroner til heldøgns omsorgsplasser, tilsvarende om lag 1750 plasser. At 30 prosent av rammen, tilsvarende 1 219 mill. kroner, er forbeholdt netto tilvekst i kommunene er et viktig grep for å sikre reell kapasitetsvekst.

Tilskuddsordningen kan nyttes både til sykehjemsplasser, omsorgsboliger og dagsenter. I perioden 2018-2022 varierte andelen av tilskuddene som gikk til sykehjemsplasser fra 35 til 61 prosent. For personer med demens vil omsorgsboliger og andre tilbud ikke alltid kunne ivareta behovet for heldøgns omsorg og medisinsk oppfølging. Nettopp derfor er sykehjem en avgjørende del av omsorgstilbudet.

Oppdaterte framskrivninger fra SSB viser at behovet for nye sykehjemsplasser øker mer enn behovet for nye heldøgnsbemannede omsorgsboliger, og at behovet for langtidsplasser i sykehjem vil øke markant i alle scenarioer de kommende tiårene. Allerede i 2040 anslås det samlede behovet for langtidsplasser i sykehjem å være mellom 43 000 og 63 000 plasser, avhengig av scenario. Nasjonalforeningen for folkehelsen mener derfor at delen av tilskuddsrammen som er forbeholdt netto tilvekst må sikre etablering av nye sykehjemsplasser, slik at utbyggingen står i forhold til det dokumenterte behovet.

- Heldøgns omsorg i omsorgsbolig er ikke alltid tilstrekkelig for de sykeste pasientene. Derfor ber vi komiteen sikre at delen av tilskuddsrammen som er forbeholdt netto tilvekst i kommunene, fører til flere sykehjemsplasser.

Omstillingstilskudd til kommunene, Kap. 760, post 60.

Et nytt omstillingstilskudd til kommunene er et sentralt grep i oppfølgingen av Helsepersonellplan 2040. Omstillingstilskuddet skal bidra til økt handlefrihet for kommunene til å planlegge og gjennomføre tiltak tilpasset egne forutsetninger og behov innen kompetanseheving, rekruttering og tjenesteutvikling.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er i utgangspunktet positive til at kommunene gis insentiv til å realisere målene i Helsepersonellplan 2040. Skal kommunene lykkes med den helt nødvendige omstillingen for å møte utfordringene som følge av større behov for helsetjenester, må det satses på tiltak for å rekruttere og beholde helsepersonell, bedre faglig ledelse, kompetanseheving og helseteknologi. En rekke tilskudd med disse formålene er foreslått omdisponert i omstillingstilskuddet. Dette er prosesser som krever langsiktig planlegging og gjennomføring. Nasjonalforeningen ser derfor med bekymring på at tilskuddet planlegges å inngå i kommunenes rammetilskudd med én halvdel i 2030 og det resterende i 2031. I en presset kommuneøkonomi vil det kunne være krevende å skjerme midler til langsiktig omstilling. Dermed risikerer man at midlene brukes til andre formål enn å gjennomføre nødvendige og langsiktige endringer i helse- og omsorgstjenestene.

- Nasjonalforeningen ber komiteen sikre en full gjennomgang av effekten av omstillingstilskuddet før den foreslåtte innlemmingen i 2030 for å se om det fremdeles er behov for å stimulere kommunene til en helt nødvendig omstilling.

Ny demensplan, Kap. 760, post 21.

Regjeringen har varslet at det vil komme ny demensplan i løpet av 2026. Demensplan 2025 gjelder inntil ny plan er på plass. Gjennom planen er det bevilget 1 million kroner til arbeidet med kampanjen demensvennlig samfunn, og 1 million kroner i tilskudd til lokalt informasjons- og veiledningsarbeid. Disse bevilgningene har stått uendret siden 2015. Det innebærer at det i praksis har vært en årlig reduksjon i over ti år på et område der behovet øker år for år, med økt antall pasienter.

- Vi ber om at hvert av disse tilskuddene økes til 1,5 millioner kroner for 2027.

Informasjons- og kontaktskapende arbeid mv., Kap. 760, post 70.

Økt innstas fra pårørende og mer samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten pekes på som del av løsningen på det økte presset i helsetjenestene som følge av flere eldre. Dessverre gjenspeiles ikke dette behovet i bevilgningene i forslag til statsbudsjett for 2027.

Frivilligheten er avhengig av stabile og forutsigbare rammevilkår. Siden sammenslåingen i 2023 har ordningen blitt redusert fra snaue 31,9 mill. kroner til foreslåtte 25,5 mill. kroner for 2027. Dette er en nominell videreføring av fjorårets bevilgning, men innebærer en reell reduksjon fordi det ikke er tatt høyde for prisveksten. Om det virkelig er et politisk ønske at frivillig innsats på helsefeltet skal økes, må midlene følge med.

- Nasjonalforeningen ber komiteen øke tilskuddsrammen til «Informasjon- og kontaktskapende arbeid» til minimum 35 millioner kroner for 2027.

Støtte til Nasjonalforeningen for folkehelsen som pasientorganisasjon

Nasjonalforeningen for folkehelsen er den eneste nasjonalt dekkende pasient- og interesseorganisasjonen for personer med demens og deres pårørende, og vi mottar ikke driftsstøtte til dette arbeidet, slik andre pasient- og interesseorganisasjoner får. I tillegg til interesseorganisasjonsrollen er Nasjonalforeningen en humanitær folkehelseorganisasjon med lange tradisjoner innen folkehelse og forebygging. På grunn av vårt sammensatte mandat, faller vi utenfor kriteriene i Forskrift om tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner. I mange år har vi jobbet for en unntaksbestemmelse i forskriften. Tross støtte fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har dette vist seg å være vanskelig.

Vi opplever at det ikke er politisk uenighet om at interesseorganisasjonen for personer med demens fortjener offentlig støtte på linje med andre interesseorganisasjoner og ber derfor om et tilskudd over statsbudsjettet, slik at vi sikres likebehandling med de andre organisasjonene.

- Vi ber om en bevilgning på 10 millioner kroner til driftstilskudd til Nasjonalforeningen for folkehelsen over kap. 760, post 70